БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилеттинген

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1959 АПРЕЛЬ 14 ВТОРНИК № 75 (4303)

Өртээ 20 коп.

Коммунизмни тургузар дээш демиселге совет улустуң сорук киирикчи болгаш удуртукчу улуг күжү—Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы делгерезин!

(СЭКП ТК-ның 1959 чылдың Май 1-ге Кыйгырыгларындан).

1959 чылдың Май 1-ге СЭКП ТК-НЫҢ КЫЙГЫРЫГЛАРЫ

1. Делегейниң ажылчы чоннарының эп-сеткил каттыштырылгазының хүнү, бүгү чурттарның ажылчыннарының акы-дуңма ёзузунуң хүнү—Майның 1 делгерезин!

2. Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

3. Бүгү чурттарның ажылчын аңгызының дайынчы эп-сеткил каттыштырылгазы—демократияның болгаш социализмниң херээниң тиилеттирбезиниң үндезини.

Пролетаржы интернационализмниң тугун бедик тудаалы!

4. СЭКП-ниң XXI съездизи бистиң Төрээн чуртувустуң бодунуң хөгжүлдезиниң чаа үезинче—коммунизм тургузуушкунун калбартырының үезинче киргенин айыткан. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Бүгү күштерни партияның XXI съездизиниң бүгү делегейге төөгүлүг шиитпирлерин боттандырарынче!

5. Тайбың дээш, демократия дээш, социализм дээш демисежип турар бүгү улустарга акы-дуңманың байыры!

6. Бүгү чурттарның ажылчын аңгызының болгаш ажылчы чоннарының ажыл-чорудулгазының чаңгыс эви быжыгып турзун! Тайбың, демократия болгаш улустарның хамаарышпас чоруу дээш демиселге ажылчы чоннарның бүгү организацияларының арызынга кады ажылдажылга делгерезин!

7. Тайбың, улустарның национал хамаарышпас чоруу дээш, демократия болгаш социализм дээш демиселге ажылчын аңгының болгаш бүгү ажылчы чоннарның авангардызы—бүгү чурттарның коммунистиг болгаш ажылчын партияларынга чалбыыштыг байыр!

Коммунистиг болгаш ажылчын партияларның акы-дуңмалышкы бузулбас чаңгыс эви болгаш сырый каттыжыышкыны делгерезин!

8. Бүгү чурттарның ажылчы чоннарының күүлүг идейлиг чепсээ—марксизм-ленинизмниң уламна тиилеп турар өөредии делгерезин!

9. Бүгү чурттарның улустары! Тайбыңны камгалаар болгаш быжыглаар дээш, бүгү-ниити айыыл чок чорук дээш демиселди күштелдириңер! Дайынның империалистиг кыпсыкчыларын шиитпирлиг сойгалап илередиңер!

Улустарның аразынга быжыг тайбың болгаш кады ажылдажылга дээш!

10. Делегейниң улустары! Атомнуг болгаш водородтуг чепсектиң шенелделерин кеңээ шагда саат чок бүгү-ниити соксадырын болгаш ол чепсекти хоруудаарын АКШ-тың болгаш Англияның чазактарындан негеңер! Чепсегленишкиннерни болгаш чепсектиг күштерни кызырар дээш демисежиңер!

11. Бүгү чурттарның улустары! «Соок дайынны» соксадырын болгаш делегейниң дүшкүүрлүг чоруун чымчадырын чедип алырын оралдажыңар! Германия-биле тайбың керээзин эң дүрген чарар болгаш Барыын Берлинде эжелел ёзу-чурумун узуткаар дээш!

12. Улустарның тайбыңының болгаш айыыл чок чоруунуң тиилеттирбес чөленгиижи—социализмниң делегей системазы делгерезин! Социалистиг лагерь чурттарының улустарының улуг дем кадылгазы быжыгып, чечектелип турзун!

13. Социализмни тургузуп турар улуг кыдат улуска акы-дуңманың байыры! Бүгү делегейде тайбынның күчүлүг чөленгиижи — совет болгаш кыдат улустарның бузулбас пайыралы болгаш кады ажылдажылгазы делгерезин!

14. Социализмни тургузуп турар Албанияның Улус Республиказының ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш албани улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

15. Социализмни тургузуп турар Болгарияның Улус Республиказының ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш болгар улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

16. Социализмни тургузуп турар Венгр Улус Республиканың ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш венгр улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

17. Социализмни тургузуп, бодунуң чуртунуң демократтыг эгелерге национал каттыжыышкыны дээш демисежип турар Вьетнамның Демократтыг Республиказының ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш вьетнам улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

18. Тайбың дээш, чаңгыс аай демократтыг Германия дээш демиселге бүгү Германияның тайбынга ынакшылдыг күштериниң чөленгиижи—Герман Демократтыг Республика делгерезин! Социализмни тургузуп турар ГДР-ниң ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш герман улустарның аразында найырал быжыгып турзун!

19. Социализмни тургузуп, бодунуң чуртунуң демократтыг эгелерге национал каттыжыышкыны дээш демисежип турар Корей Улус-Демократтыг Республиканың ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш корей улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

20. Социализмни тургузуп турар Моол Арат Республиканың ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш моол улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

21. Социализмни тургузуп турар Польша Улус Республиканың ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш польша улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

22. Социализмни тургузуп турар Румын Улус Республиканың ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш румын улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

23. Социализмни тургузуп турар Чехословак Республиканың ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Совет болгаш чехословак улустарның аразында бузулбас найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

24. Югославияның Федеративтиг Улус Республиказының ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры! Тайбың болгаш социализм дээш демиселдиң эрге-ажыктарынга таарыштыр совет болгаш югослав улустарның аразында найырал быжыгып турзун!

25. Бодунуң Төрээн чуртунуң депшилгези дээш, Азияга болгаш бүгү делегейге тайбың дээш демисежип турар улуг индий улуска изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Индияның улустарының аразында найырал болгаш кады ажылдажылга быжыгып турзун!

26. Империализмге удур, тайбың болгаш боттарының чурттарының национал хамаарышпас чоруун быжыглаар дээш демисежип турар Индонезияның, Бирманың, Цейлоннуң, Камбоджаның улустарынга изиг байыр!

27. Каттышкан Араб Республиканың улустарынга изиг байыр! ССРЭ-ниң болгаш Каттышкан Араб Республиканың улустарының кады ажылдажылгазы болгаш найыралы тайбынның эрге-ажыктарынга таарыштыр быжыгып турзун!

28. Колонизаторларның болгаш оларның чалчаларының дарлалын ап октааш, тайбың болгаш бодунуң чуртунуң национал хамаарышпас чоруун быжыглаар дээш демисежип турар Ирак Республиканың улустарынга изиг байыр!

29. Империалистиг чимзениишкиннерге удур, колониализмни бүрүн узуткаар дээш, боттарының күүнелериниң национал хамаарышпас чоруун болгаш бот эргезин быжыглаар дээш демисежип турар Араб Төөн чүктүң улустарынга изиг байыр!

30. Бодунуң хосталгазы болгаш национал хамаарышпас чоруу дээш маадырлыг демиселди чорудуп турар Африканың улустарынга изиг байыр! Колония болгаш хамаарылгалыг чурттарның бүгү дарлаттырган улустарынга хосталга!

31. Улустар аразынга тайбың болгаш кады ажылдажылга дээш, бодунуң национал хосталгазы дээш империализмге удур демисежип турар Латин Американың улустарынга изиг байыр!

32. Англияның, Американың Каттышкан Штаттарының, Францияның болгаш Совет Эвилелиниң улустарының найыралы болгаш кады ажылдажылгазы бүгү делегейге быжыг тайбынның эрге-ажыктарынга таарыштыр делгерезин!

33. Милитаризмниң болгаш фашизмниң дагын төрүттүнүүшкүнүнге удур демисежип турар Германияның Федеративтиг Республиказының ажылчы чоннарынга болгаш бүгү депшилгелиг күштеринге изиг байыр! Совет болгаш герман улустарның аразында найырал быжыгып турзун!

34. Совет Эвилелиниң болгаш Италияның улустарының аразында найыралдыг харылзаалар калбарып, быжыгып турзун!

35. Совет Эвилелиниң болгаш Финлянд Республиканың улустарының аразында найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

36. Совет улустуң болгаш Швеция, Норвегия, Дания, Исландия улустарының аразында найыралдыг харылзаалар быжыгып, калбарып турзун!

37. Совет Эвилелиниң болгаш Австрияның улустарының аразында найырал болгаш кады ажылдажылга делгерезин!

38. Даштыкы шериг баазаларын узуткаар дээш, бодунуң чуртунуң тайбың, демократтыг болгаш хамаарышпас хөгжүлдези дээш демисежип турар япон улуска изиг байыр!

39. Совет Эвилелиниң ленинчи даштыкы политиказы — аңгы-аңгы ниитилел тургузуглуг күүнелериниң тайбың кожа-хелбээ турарының политиказы, улустарның тайбыңын болгаш айыыл чок чоруун камгалаарының база быжыглаарының, бүгү чурттар-биле экономика болгаш культура харылзааларын хөгжүдериниң политиказы делгерезин!

40. Тайбыңны, бистиң Төрээн чуртувустуң күүне эрге-ажыктарын болгаш айыыл чок чоруун серемчилелдиг камгалап турар, тиилелгелериниң алдары-биле бүргеттинген эрес-маадырлыг Совет Чепсектиг Күштер делгерезин!

41. Совет тургузугнуң быжыг болгаш сыныш дивес үндезини — ажылчын аңгының болгаш колхозчу тараачыннарның бузулбас эвилели делгерезин!

42. Бистиң хөй националдыг социалистиг күүневистиң күжүнүң болгаш күчү-шыдалының үнер дөзү — ССРЭ-ниң улустарының акы-дуңма найыралы делгереп, чечектелзин!

43. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Чеди чыл планын долдур болгаш ажыр күүседиили, бистиң чуртувустуң экономиказының болгаш культуразының чаа күчүлүг көдүрлүүшкүнүн, социалистиг күүнениң күчү-шыдалын улам ыңай быжыглаарын чедип алыылы! Коммунистиг тургузуушкунга чаа-чаа тиилелгелерже, бурунгаар!

44. Хоорайның болгаш көдээниң ажылчы чоннары! Чоннуң кижи бүрүзүнге онааштыр продукция бүдүрер талазы-биле эң-не сайзырангай капиталистиг чурттарны чедер болгаш эртер деп—төөгүлүг сорулганы күүседирин хандыраалы!

45. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Чеди чыл планын бүдүрүлге болгаш тудуг бүрүзү, колхоз болгаш совхоз бүрүзү долдур болгаш ажыр күүсстсин дээш демисежиңер! Чеди чыл планын чедиишкинниг күүседири — улустуң материалдыг чаагай байдалын болгаш культурлуг деңнелин улам ыңай бедидериниң үндезини!

46. Хоорайның болгаш көдээниң ажылчы чоннары! Чеди чылдың баштайгы чылы—1959 чылдың улус ажыл-агый планын хуусаа бетинде күүседир дээш бүгү улустуң социалистиг чарыжын улам-на калбартыылы!

47. Коммунизм тургузукчуларының бирги одуругларында чоруп турар бүдүрүлгениң мурнакчыларынга болгаш чаартыкчыларынга алдар!

48. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Мурнакчы дуржулганы болгаш чаа техниканы бүдүрүлгеге калбак нептередиңер, улус ажыл-агыйының курлавырларын улам-на идепкейлиг илередип, ажыглалга киириңер!

49. Улус ажыл-агый чөвүлелдериниң ажылдакчылары! Үлетпүрнү болгаш тудугну удуртурун экижидиңер, капитал салыышкыннарны болгаш материалдыг курлавырларны боттуг ажыглаңар, күүнениң сагылга-чурумун сагыыр дээш, планныг онаалгаларны долдур болгаш ажыр күүседир дээш чүткүлдүг демисежиңер!

50. Үлетпүрнүң, тудугнуң болгаш транспорттуң ажылдакчылары! Комплексилиг механизацияны болгаш автоматизацияны бүдүрүлгеге калбак нептередиңер, улам ыңайгы техниктиг депшилге дээш, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүн соксаал чок өзүлдези дээш чүткүлдүг демисежиңер!

51. Эр, херээжен ажылчыннар, инженерлер, техниктер болгаш мастерлер! Бүдүрүлгени организастаарын бүгү хемчег-биле экижидиңер, бүдүрүлгелериниң болгаш тудугларның деңдески ажылдаарын хандырыңар, күш-ажылдың социалистиг сагылга-чурумун быжыглаңар! Камналганың чуруму дээш демисежиңер, продукцияның шынарын бедидип, бот-үнезин чиигедиңер!

52. Аар үлетпүр— бүгү улус ажыл-агыйын улам ынай көдүрериниң, улустуң чаагай байдалын бедидериниң болгаш бистиң Төрээн чуртувустуң камгалал күчүзүн быжыглаарының үндезини. Аар индустрияның ажылдакчыларынга алдар!

53. Совет металлургтар! Бүдүрүлгениң техниказын болгаш технологиязын сайзыраңгайжыдыңар, бүдүрүлгелериниң курлавырларын улам долдур ажыглаңар, рудалыг чаа черлерни шиңгээдип алырының темпилерин бедидиңер! Улус ажыл-агыйышга улам-на хөй руданы, шойну, каңны, прокатты, өңнүг болгаш ховар металлдарны бериңер!

54. Машина тудуунуң болгаш прибор тудуунуң ажылдакчылары! Бедик бүдүрүкчүлүг эң чаа дериглерни болгаш приборларны дүрген тургузуп база шиңгээдип алыңар, комплексилиг механизацияны болгаш автоматизацияны улус ажыл-агыйынга нептередир дээш чүткүлдүг демисежиңер!

55. Нефть болгаш газ үлетпүрүнүң ажылдакчылары! Нефть болгаш газ тывыжының база оларныңбиле байлактыг чаа черлерни шиңгээдип алырының темпилерин соксаал чок бедидиңер! Нефть болбаазырадыр заводтарның күчүлерин немей өстүрүңер! Чаа бүдүрүлгелерни болгаш газ дамчыдылгаларын тударының хуусааларын кызырыңар! Чуртка уламна хөй нефтини болгаш газты берээли!

56. Хөмүр даш үлетпүрүнүң ажылдакчылары! Хөмүр даш казылдазының ажыктыг аргаларын калбак нептередиңер! Хөмүр даштың бот-үнезин чиигедип, шынарын экижидиңер!

57. Совет энергетиктер, электростанцияларның болгаш электри четкилериниң тудугжулары болгаш эптекчилери! Чаа энергетиктиг күчүлерни ажыглалга дүрген-не киирип, шиңгээдип алыңар! Чуртка улам-на хөй электроэнергияны берээли!

58. Химия үлетпүрүнүң ажылдакчылары! Чаа күчүлерни ажыглалга дүрген-не киириңер, химиктиг продуктуларның ассортиментизин калбартыңар! Улустуң хереглелиниң химиктиг чиг-эттен кылдынган бедик шынарлыг болгаш чиик өртектиг барааннарын чуртка улам-на хөйнү берээли!

59. Совет тудугжулар! Чаа үлетпүр бүдүрүлгелерин, чурттарга бажыннарын, эмнелгелерни, школаларны болгаш уругларның албан черлерин тударының темпилерин болгаш шынарын бедидиңер, өртекүнезин чиигедиңер! Тудугнуң индустриалдыг аргаларын калбак нептередиңер!

60. Тудуг материалдарының үлетпүрүнүң ажылдакчылары! Тудуг материалдарын бүдүрерин көвүдедиңер, шынарын бедидиңер! Чеди чылдың тудугларынга материалдарны болгаш кылыгларны уламна хөйнү бериңер!

61. Ыяш, ыяш ажылдап кылыр болгаш саазын үлетпүрүнүң ажылдакчылары! Чуртка улам-на хөй бедик шынарлыг тудуг ыяштарын, мебельди, целлюлозтарны болгаш саазыннарны берээли!

62. Чиик үлетпүрнүң ажылдакчылары! Ажылчы чоннарга улам-на хөй эки шынарлыг болгаш чараш пөстерни, эки хепти, аян-шинчилиг быжыг идиктерни болгаш улустуң хереглелиниң өске-даа барааннарын берээли!

63. Аъш-чем барааннарының үлетпүрүнүң ажылдакчылары! Аъш-чем барааннарын бүдүрерин бүгү хемчег-биле көвүдедиңер, чем продуктуларының шынарын бедидиңер!

64. Балык үлетпүрүнүң ажылдакчылары! Балык тударын көвүдедиңер, ажык далайларга болгаш океаннарга балыктаашкынны калбартыңар! Иштики хөөлбектерни калбак ажыглаңар, продукцияның шынарын бедидип, бот-үнезин чиигедиңер!

65. Совет транспорттуң ажылдакчылары! Чүктерни үзүктел чок сөөртүрүн хандырыңар! Пассажирлериниң ажаалга-хандырылгазын экижидиңер! Транспорттуң техниктиг чаартылгазын эң дүрген боттандырар дээш демисежиңер!

66. Харылзаа ажылдакчылары! Харылзааның чепсек-херекселдерин могаг чок хөгжүдүп, сайзырангайжыдыңар! Почтаның, телеграфтың, телефонуң, радионуң болгаш телевидениениң улам эки ажылдаарын чедип алыңар! Чонну хандырарын экижидиңер!

67. Чурт үлетпүрүнүң болгаш кооперацияның ажылдакчылары! Продукция бүдүрүп үндүрерин көвүдедиңер, бүдүрүлгениң культуразын бедидиңер! Чоннуң амыдырал хандырылгазын бүгү хемчег-биле экижидиңер!

68. Эр, херээжен колхозчулар! Колхозтарның ниити ажыл-агыйын бүгү хемчег-биле хөгжүдүнер, колхозтарның ниити байлааның үндезини — хуваашпас фондуларны көвүдедиңер! Колхозтар аразынга бүдүрүлге харылзааларын калбартыңар!

69. Эр, херээжен колхозчулар, совхозтарның болгаш СТС-ториң ажылдакчылары, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери! Тарааны, эътти, сүттү, дүктү, чуурганы, хөвеңни, хендирни, чигир свеклазын, картофельди, ногааларны, чимистерни болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа продуктуларын Төрээн чуртка улам-на хөйнү берээли!

Көдээ ажыл-агый культураларының дүжүткүр чоруун бүгү хемчег-биле бедидер, продукцияның бот-үнезин чиигедир дээш демисежиңер!

70. Көдээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилери! Ниитиниң мал ажылын бүгү хемчег-биле хөгжүдүнер, малдың быжыг чем суурун тургузуңар, малдың продуктулуун бедидиңер, уксаа херээн организастаарын экижидиңер! Мал ажылының продуктуларын чоннуң кижи бүрүзүнге онааштыр бүдүрер талазы-биле Американың Каттышкан Штаттарын ажып эртээли!

71. Көдээ механизаторлар! Мурнакчы техниканы эки ажыглаңар, көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезин механизастаарын болгаш электрижидерин калбартыңар! Совет көдээге техниктиг депшилгениң нептередикчилери болуңар!

72. Совхозтар ажылдакчылары! Көдээ ажыл-агый продуктуларын бүдүрерин көвүдедиңер, бот-үнени чиигедиңер! Чурттуң бүгү совхозтарын үлегерлиг болгаш хөй орулгалыг бүдүрүлгелер болдураалыңар!

73. Кур черлериниң ажыл-ишчилери! Чедип алдынган чедиишкиннерни быжыглап, немей көвүдедиңер, тарааның бедик болгаш туруштуг дүжүдүн чедип алыңар, ниитиниң мал ажылын бүгү хемчег-биле хөгжүдүнер!

74. Көдээ ажыл-агыйның ажылдакчылары! 1959 чылдың часкы тарылгазын чедиишкинниг эртирээли, бүгү көдээ ажыл-агый культураларының бедик дүжүдүн чедип алыылы!

75. Эр, херээжен колхозчулар! Ниитиниң ажыл-агыйын камналгалыг чорудуңар, черни эки ажыглаңар, тарылга ээлчештирилгелерин дүрген нептередиңер! Мурнакчыларның дуржулгазын болгаш эртемниң чедиишкиннерин калбак ажыглаңар, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидиңер!

Чүс гектар черден көдээ ажыл-агыйның хөй хемчээлдиг продуктуларын алырын чедип алыңар!

76. Совет садыгның болгаш ниитиниң чемненилге черлериниң ажылдакчылары! Чонну хандырарының бедик культуразы дээш демисежиңер, ажылчы чоннарның өзүп турар хереглелдерин улам долдур хандырыңар!

77. Совет албан-хаакчылар! Күүне аппарадының ажылын сайзырангайжыдыңар! Ажылчы чоннарның негелде-хереглелдеринге кичээнгейлиг болуңар! Совет аппараттың ажылынга бедик организастыг болгаш ээлдек чорук дээш!

78. Эртемниң болгаш дээди школаның ажылдакчылары! Эртемниң улам ыңайгы чечектелиишкини дээш, техниктиг депшилге дээш демисежиңер! Улустуң амыдыралы-биле улам-на сырый харылзаалыг болуңар! Коммунизмниң үезинге төлептиг тускай эртемниглерни белеткеңер!

Мурнакчы совет эртем делгерезин!

79. Кайгамчык маадырлыг чорукту кылган—Черниң делегейде баштайгы кылымал эдеринчилерин болгаш космос ракетазын салып үндүрген, планеталар аразынга ужудуушкуннарның үезин ажыткан совет эртемденнерге, инженерлерге, техниктерге болгаш ажылчыннарга алдар!

80. Литератураның болгаш уран-чүүлдүң ажылдакчылары! Чогаалдарның бедик идейлии болгаш уран-чечен мергежили дээш, литератураның болгаш уран-чүүлдүн улустуң амыдыралы-биле, амгы үе-биле сырый, чарылбас харылзаазы дээш демисежиңер!

81. Улус чыдыышкынының ажылдакчылары! Уругларны өөредириниң шынарын бедидиңер, школаның амыдырал-биле, бүдүрүлге-биле сырый харылзаазы дээш демисежиңер! Өзүп орар салгакчыларны күш-ажылга ынакшылдың болгаш совет Төрээн чуртка, коммунизмниң херээнге бердиниишкиннин ёзузунга кижизидиңер!

82. Медицина ажылдакчылары! Улустуң кадык камгалалын экижидип, хөгжүдүнер, эмнелге болгаш санитар албан черлериниң ажылының культуразын бедидиңер! Медицина эртеминиң эң чаа чедиишкиннерин практикага нептередиңер!

83. Бистиң чуртувуста эрге-чагырганың ёзулуг улусчу органнары — ажылчы чоннар депутаттарының Советтери делгерезин!

84. Совет профэвилелдери! Ажылчын аңгының болгаш интеллигенцияның чогаадыкчы инициативазын болгаш идепкейин бүгү хемчег-биле хөгжүдүңер! Ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыларның материалдыг чаагай байдалын болгаш культурлуг деңнелин улам ыңай көдүрер дугайында соксаал чок

(Төнчүзү 2-ги арында).

1959 чылдың Май 1-ге СЭКП ТК-НЫҢ КЫЙГЫРЫГЛАРЫ

(Төнчүзү. Эгези 1-ги арында).

сагыш салыңар! Чеди чыл планын күүседиринче ажылчы чоннарның күженишкиннерин мөөнненер!

85. Коммунизмниң идепкейлиг тургузукчулары — совет херээженнер делгерезин!

86. Коммунистиг партияның шынчы дузалакчызы болгаш кур күжү, коммунизмниң аныяк тургузукчуларының мурнакчы отряды—Бүгү-эвилелдиң Аныяктарның Ленинчи Коммунистиг Эвилели делгерезин!

87. Коммунистер болгаш комсомолчулар! СЭКП-ниң XXI съездизиниң шиитпирлерин күүседир дээш, ССРЭ-ге коммунизмни тургузар дээш бүгү улустуң демиселиниң авангардызынга болуңар!

88. Эр, херээжен комсомолчулар, совет аныяктар! Коммунистиг ёзу-биле чурттаарынга болгаш ажылдаарынга өөреницер! Бедик моральдыг шынарларны боттарыңарга чаңчыктырыңар! Коммунизмниң медерелдиг болгаш могаг чок тургузукчулары болуңар!

89. Пионерлер болгаш школачылар! Билиглерни болгаш күш-ажылчы чаңчылдарны шудургу болгаш чүткүлдүг шингээдип алыңар! Ленинниң улуг херээ дээш, коммунизм дээш идепкейлиг демиселчилер болурунга белеткениңер!

90. Коммунизмниң тургузукчузу—улуг совет улус делгерезин!

91. Социалистиг тургузугнуң күжүнүң үнер дөзү, коммунизм тургузуушкунунга чаа-чаа чедишкиннерниң үндезини—Коммунистиг партияның болгаш совет улустуң бузулбас сырый каттыжыышкыны делгереп, быжыксын!

92. Бистиң чуртувустуң улустарының найыралының быжыг баганазы, тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң тиилеттирбес чөленгиижи—Совет Социалистиг Республикаларның Эвилели делгерезин!

93. Бистиң төрээн Совет чазаавыс делгерезин!

94. Коммунизмни тургузар дээш демиселге совет улустуң сорук киирикчи болгаш удуртукчу улуг күжү—Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы делгерезин!

95. Марксизм-ленинизмниң тугунуң адаа-биле, Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле — коммунизмниң тиилелгезинче, бурунгаар!

96. Бүгү кижи төрелгетенниң чырыткылыг келир үези—коммунизм делгерезин!

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТӨП КОМИТЕДИ.

ОБЛАСТЫҢ МАЛЧЫННАРЫНДА

☆ ☆ ☆

Чагаалар допчулалы

Апрельдиң баштайгы 5 хонуунда Улуг-Хем районнуң Ленин аттыг колхозунуң 15 кодан шээр малын бүрүү-биле чазагладып көжүргенин редакцияга эш **О. Таваа** бижээн. Колхоз баштаар чери чазагларда мал кажааларын болгаш малчыннар чурттаар бажыңнарны септеткен.

Чаа көжүп четкени одарларның өдүп болгаш малга белеткээн чем курлавырын чөп ажылган турган, чаш малды болгаш улуг хой, өшкүнү частан күштүг эрттирерин малчыннар чугула сорулга кылдыр салганнар. Хойжулар Доржу, Байыр-оол, Нордуп олар төрээн 290 хойдан 292 хураганнарны камгалап алган.

Чөөн-Хемчик районнуң «Большевик» колхозунуң Даштыг-Тей сүт-бараан фермазында төрээн 20 инектерниң бызаалары эки доруун турарын эш **Х. Долаа** редакцияга бижээн. Ферма мал чеми-биле болгаш кажаалар-биле хандыртынган. Чаш бызааларны делгем, чылыг, чырык кажада сүт болгаш чымчак көк сиген-биле азырап турар.

Саанчылар төрээн инектерни бызааларындан чарып, хайдактап саап турар. Бо чорук инектиң сүткүр чоруунга улуг идигни берген. Саанчы О. Барынмаа инек бүрүзүнден 9—10 кг сүттү хүнде ап, мартта 600 кг сүттү сагган. А. Ондар инек бүрүзүнден хүнде 8—9 кг сүттү саап турар.

Бай-Тайга районнуң «Кара-Хөл» колхозунуң хойжузу Х. Лүндүптүң социалистиг көдээ ажыл-агыйының чугула адыры болур мал ажылынга идепкейлиг киржилгезиниң дугайында эш **Х. Дойнуң** мынчаар бижээн: Хертек Самдарович сөөлгү беш чылдарда кадарчылап ажылдап, онаашкан ажылынга дүрген кергежип, сөөлгү ийи-үш чылдарда чүгле колхозтуң эвес, харын районнуң иштинде эки көргүзүлүгленің аразында чоруп келген. Малчынның кодаында малы чыл бүрү кыштан хүр ажып, оларның чаш төлүн чылдың-на четче ап чанчыккан. Амгы үеде ооң кодаында төрээн 264 хойнуң чаш төлү шупту четче алдынган, семис, шыырак мандыы турар.

Комсомолчу-аныяктарның сүт-бараан фермазы

Барыын-Хемчик районнуң «Большевик» колхозунуң бирги сүт-бараан фермазында комсомолчулар, аныяктар 15 кижи ажылдап турар. Инектерниң чемгерилгезин, ажаалдазын өкижиткениниң оларның сүдү көвүдеп турар апарган.

Ферма коллективи 1959 чылда 60 саар инектерлиг, чыл дургузунда 75 тонна сүттү саап алыр деп планныг. Эрткен чылдың бо үези-биле деннээрге, бо чылдың баштайгы кварталында 2000 кг хөй сүттү саап алган. Үш айлар дургузунда ниитизи-биле 38 төрээн инектерден 10 мүн 678 кг сүт сагдынган. Саанчы К. Матпадак апрель I-ге чедир 7 инектериниң ниитизи-биле 2213 кг, С. Докпак—бала ынча саныг инектериниң шуптузундан 2290 кг, Оюу 6 инектериниң 1990 кг сүттү саап алганнар. Бызаа ажаакчызы С. Бичии-кыстың ажаалгазында 43 бызаа бар. Оларның чемгерилгези, ажаалгазы болгаш алзаның кургаглаашкыны эки чоруп турар. Бызаа ажаакчызы бызааларны чылыг суг-биле үргүлү чүп турар.

И. КЕЛИК-СЕНГИ.

Чылгы ажылынче сагыш салыр

Сүт-Хөл районнуң «Алдан-Маадыр» колхозунуң чылгычыларының амыдыралынче болгаш чылгы ажылынче чогуур сагыш салдынмайн келген. Чылгычылар кыжын-даа, чайын-даа үргүлү одар солуп, чылгыны хүндүс отарлаып, дүне манап турар. Мындыг-даа болза оларның чурттаар оран-сууру одарлар аайы-биле тускай тургустунмаан. Артель баштаар чери ол айтырыгны шиитпирлевээн. Чылгычылар дыштанырда болгаш чемненирде ырак аалдарже баар ужурга таваржып турар.

Ниитиниң ажыл-агыйынга чылгының ажыл-дузазы улуг. Ажыл аттарын транспортка, мунуушкунга үргүлү ажыглаар. Колхоз 27 мүн рубль өртектиг эки ушаалыг, чүгүрүк аскыны көдээ ажыл-агыйының дуржулга станциязындан үш чыл бурунгаар садып алган. Мындыг-даа болза, ооң ажаалгазы бөлөсраап бир карга согуларган. Ону багай ажалган буруулуг кижилер харыысалгага оналаашпаан.

Эки дериттинген аът кажаалары чок, аттар аная чадагай кажаларда турар. Тудуг ыяжының сөөртүлгезинге, еске-даа ажылдарга аттар шоолуг-ла ажыглаттынмаан. Чылгыны шинчилирде болгаш эмнээрде оларны киирер тускай чадагай кажа база чок. Чылгының чели, кудуруу четче алдынмайн келген.

Б. ОНДАР.

СЭКП-ниң XXI съездизиниң шиитпирлерин өөренип турар

Политшколада

Барыын-Хемчик районнуң «Совет Тываның 5 чылы» колхозунда партия организациязының чанында политшколада коммунистер болгаш партия кежигүнү эвес колхозчу актив—бригадирлер, фермалар эргелекчилери, учётчиктер шуптуу—25 дыңнакчылар боттарының политиктит билиин бедидип турарлар.

Өөредилге чылы эгелээнден бээр политшколага 20 кичээлдер эрткен, аная СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунуң материалдарын, 1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажылагыйын хөгжүдүрүнің контроль чурагайларының дугайында СЭКП-ниң XXI съездизинге эш Н. С. Хрущевтүң илеткелин база съездиге хүлээп алганы резолюцияны, партияның болгаш чазактың еске-даа доктаал, шиитпирлерин өөренип келген.

Пропагандист эш Кой-оол кичээлдерни дыңнакчыларга солун кылдыр чорудуп, көдээ ажыл-агый талазы-биле бүгү чурттун болгаш бистиң областың мурнунда турар сорулгаларны тайылбырлап турган Барыын-Хемчик районнуң, ол колхозтуң чеди чыл планының кол-кол сорулгаларын дыңнакчыларга тодаргай чугаалап берип турар. Дыңнакчылар Кестик-оол, Биче-оол, Дажа, Сандю олар өөренип эрткен материалдарны эки шиңгээдип ап турар.

М. ЧҮЛДҮМ.

Теоретиктиг конференция

СЭКП-ниң XXI съездизиниң материалдарын өөренири болгаш пропагандалаары Бай-Тайга районда калбак чоруп турар. Чоокта чаа партия райкому партияның XXI съездизиниң материалдарының талазы-биле район төвүнде партия, совет активтиң теоретиктиг конференциязын эрттирген. Аная 50 кижи киришкен.

Конференцияга партия райкомунуң секретары эш Р. Далай-оол «СЭКП-ниң XXI съездизи марксизм-ленинизмниң эртинезинге улуг салыышкын» деп темага илеткел кылган. Теоретиктиг конференция солун болуп эрткен. Бистиң чуртувуста социализмниң долу болгаш үзе тиилээнинің, коммунизмниң ийи фазаларының, совет социалистиг күрүневи улам быжыглаар болгаш хөгжүдер база оон-даа өске хөй айтырыгларның талазы-биле дыңнакчылар Чюдюк, Сади, Мижит болгаш Татьяна Далай-оол олар илеткелчиге немеп чүве чугаалааннар.

Баш бурунгаар эки белеткээн, идей-теоретиктиг талазы-биле бедик деңнелге эрттирген теоретиктиг конференция дыңнакчыларга марксисчи-ленинчи теория талазы-биле ханы билигни бээр-дир деп чүвени ол конференция көргүскен.

СҮР-ООЛ.

Ийи хонуктуң семинары

Политиктиг болгаш эртем бидиглер нептередириниң талазы-биле ниитилелдің Тыва салбырының баштаар чери ниитилелдің районнар салбырларының секцияларының болгаш аныяктар өртүзүнга ажыл чорудар комиссияларының удуртукчуларының ийи хонуктуң семинарын эрттирген.

Семинарга лекциялар номчаан эштер Емельянов, Томилин, Михайлов болгаш өскелер-даа СЭКП-ниң XXI съездизиниң төөгүлүг шиитпирлериниң, эш Н. С. Хрущевтүң илеткелиниң болгаш областың, районнарның, үлетүр бүдүрүлгелериниң, колхозтарның, совхозтарның чеди чыл планнарының талазы-биле лекция пропагандазын ажылчы чоннуң ортузунга калбартырынга улуг кичээнгей салганнар.

Семинар дооступ турда Танды, Каа-Хем болгаш өске-даа чамдык районнарның секциялар удуртукчуларының дуржулга солчуушкуннарын чоруткан.

Д. МИЖИТ.

Съездиниң делегады-биле ужурашкан

Чоокта чаа Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг хоорайының чурттакчы чону СЭКП-ниң эзлчег чок XXI съездизиниң делегады эш С. К. Тока-биле ужурашканнар. Аная СЭКП-ниң XXI съездизиниң түннелдериниң болгаш партия организацияларының сорулгаларының дугайында эш Тока илеткел кылган.

1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдүрүнің чеди чыл планын, ылангыя бистиң областың үлетүрүн болгаш көдээ ажыл-агыйын хөгжүдүрүнің планын, бо чеди чылда ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунуң талазы-биле Улуг-Хем районнуң мурнунда турар сорулгаларны илеткелчи тодаргай чугаалаан.

Хуралдың киржикчилери илеткелди сонуургал-биле дыңнааннар.

СЭКП райкомунуң секретары эш А. М. Градобоев сөс алган, Улуг-Хем районнуң ажылчы чоннары чеди чыл планын 5 чылда күүседир дээш бүгү-ле күштерин салырлар. Часкы тарылганы организастыг чорудар, чаа тудуглар планын хуусаа өөтинде күүседир, хоорай чаагай-жыдар талазы-биле хемчегленни боттандырар дээш улуг сорулгалар районнуң мурнунда турун турар—деп ол чугаалаан.

Ч. ДОНГАК.

Автотранспортчуларның хүлээлгези

Март 10-да СЭКП Кызыл хооркомунуң залында областың транспорт ажылдакчыларының активиниң хуралы болган. Аная СЭКП-ниң XXI съездизиниң шиитпирлеринге холбаштыр областың автотранспорт ажылдакчыларының сорулгаларының дугайында илеткелди Тыва автотрестиң начальниги эш Пономаренко кылган.

Областың улус ажыл-агыйының еске адырлары-биле кады автомобиль транспорту дүрген темп-биле хөгжүп турар. Автотранспортчулар күш-ажылдың организастыын эки-жидип, төпчүткен сөөртүлгени калбартып турган, эрткен чылдың бүдүрүлге онаалдазын кол-кол көргүзүлер талазы-биле ажыр күүсеткен. СЭКП-ниң XXI съездизи автотранспорттуң моол соңгаарга хөгжүлдезиниң кайгамчыктыг перспективаларын ажыткан. Төөгүлүг чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседир дээш социалистиг чарышты калбартыышаан, транспортчулар багай эвес көргүзүлгерни чедип ап турар. 1959 чылдың бирги кварталының планын трест тонна-километр талазы-биле 120,6 хуу, чүк сөөртүлгезиниң планын тонна-километр талазы-биле 122,6 хуу күүсеткен. Бирги кварталда № 2, Минусинск, Чадаана АТК-лары бедик көргүзүлерлиг болуп турар.

Партияның XXI съездизиниң ажылдап турган хүннеринде областың автотранспорт коллективтеринге коммунистиг күш-ажылдың бригадазы деп ат дээш демисел эгелээн. Амгы үеде АТК-ларда 7 бригада коммунистиг күш-ажылдың бригадазы деп ат дээш демисежип турар.

Ындыг болза-даа АТК-ларның ажылында четпестерниң барын илеткелчи болгаш активке санал бергеннер демдеглээн. Чүк сөөртүлгезиниң бот-үнели ам-даа бедик, техниканың ажыглал коэффициентизи куду болгаш чагыг кылын турар организациялар-биле трестиң аразында харылзаа кошкак болуп турар.

Чүдүрүлге, дужурулге ажылдарынга механизацияны ажыглаваан турарындан чүк машиналары хөй үе-шактыы аная эрттирип турарын № I АТК-ның мурнакчы чолаачызы Ю. Зюзин чугаалаан.—Автомашинаның ажылдалын өкижидип, шалыпчы ёзу-биле ажылдап турган, 7 чыл планын 4,5 чылда күүседир мен. Бүгү делегейниң ажылчы чоннарының байырлалы—май 1 мурнуунуң социалистиг чарыжынга трестиң бүгү чолаачыларын кыйгырдым—деп ол чугаалаан.

Чеди чыл планын 6 чылда күүседир дээш Хову-Аксы АТК-ның чолаачыларының өрестиг демисежип турарын эш Шариков чугаалаан. Ынчалдажок алдынган бедик хүлээлгелерни күүседир дээш бедик бүдүрүкчүлүг ажылдаарынга чугула байдалдарның тургустунмаанын ол чугаалаан. Улуг күштүг денгелерниң чок болганынан 7 тоннаның чүгүн сөөртүр «МАЗ»-тар чүгле 4 тоннаны сөөртүп турар.

Оон аңгыда ырак оруктарда чолаачылар хонар бажыннарны амдаа кылбаан болгаш чамдык чайнаалдарның белеткеп турар чеминиң шынары куду болуп турарын болгаш чаартыкчылар, чогаадыкчылар-биле ажылдың куду деңнелле турарын активке санал бергеннер демдеглээн.

Чеди чыл планынга холбаштыр областың ажыл-ишчилери боттарынга алган бедиткен хүлээлгелерин боттандырар дээш шудургу ажылдап турар. Бистиң чуртувуска коммунизм тургузуушкунун калбартыр талазы-биле партияның XXI съездизиниң салган сорулгаларын күүседиринге областың автотранспорт ажылдакчылары боттарының төлептиг салышкынын киримштирип турарын СЭКП обкомунуң бирги секретары эш Тока чугаалаан. Чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседири бүдүрүлге онаалдазын ай, квартал, чыл санында ажыр күүседирин негеп турар. Ынчангаш Кара-Ашак, Зюзин, Бриенко, Глазырин, Рогович дээн ышкаш мурнакчы чолаачыларның дуржулгазын нептередип, бүдүрүлге планын күүседиринче бүгү күштү мобилизастаар херек деп эш Тока чугаалаан.

Акуивтиң киржикчилери областың автотранспорт ажылдакчыларынга чели чыл планын 6—6,5 чылда хуусаа бетинде күүседир деп кыйгырыгны хүлээп алган.

Кожаларывыстың концерти

Чоокта чаа Чөөн-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артелинде клуб эргелекчизи эш Комунага удурткан боттывынгыр артистер Сүт-Хөл районунга аалдап чораан. Баштайгы бежээ олар район төвүнде Культура бажыңынга концерти көргүскен. Концерттиң программазында ырлар, шоодуглуг шулүктер, хөгжүм ойнаар дугаарлар киргеп.

Сценага өңгүр ак тыва тоннуг аныяк оол үвүп келген. Ол болза аныяк тудугжу Кара-Сал Ак-оолдур. Ак-оол скрипка болгаш игилбиле дыка хөй солун ырларны күүседип, көрүкчүлерниң макталын алган.

Аалчылар чүгле район төвүнге эвес, «Бора-Тайга», «Алдан-Маадыр», Киров аттыг колхозтарга солун концерттерни көргүскеш, эвл чана бергеннер.

Х. МОНГУШ.

КОММУНИЗМНИҢ МАТЕРИАЛ-ТЕХНИКТИГ БААЗАЗЫН ТУРГУЗАРЫ

Коммунистиг партияның XXI съездизи коммунистиг ниитилелдің тургузуушкунун калбартырының программазын айыткан. 1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдүрүнің чеди чыл планы болза ол программаның тургустунган чугула кезээ болур. Социализм коммунизмче чоорту чайгаш көк сиреп, дүгайында В. И. Ленинниң баш бурунгаар көрген кайгамчыктыг бодалы бис көрүп турувуста-ла боттанып турар.

Коммунизмни тургузарының дүрүм ёзугаар болур чорудулгазының үндезинде бүдүрүкчү күштерниң, бирги эзлчегде күш-ажылдың амгы үеги чепсээниң, машина техниканың хөгжүдези турун турар. Ниитилелдің бежигүнериниң негелдезин ёзугаар хереглел чүүлдериниң хуваалдазын хандырар төлөде, ол хереглел чүүлдерин эдбекшилиг кылдыр бүдүрери, оларны бүдүрүп үндүрериниң материалдыг суурун тургузары эргежок чугула. «Коммунизм экономика талазы-биле үндезилеттинтенде бис ам ону үнелээр бис»— деп В. И. Ленин бижээн (Чогаалдар, том 29, арын 168).

Материалдыг чаагайжылганың чүүлдерин бүдүрериниң аргазы болза кандыг-даа ниитилел тургузуунун, ооң иштинде коммунистиг тургузугнуң кол болгаш шиитпирлиг күжү болур. Ынчангаш хамыктың мурнунда чаа ниитилелдің материал-техниктиг баазазын тургузарын бистиң партиявыс бирги чергениң ужур-дузалыг деп санап келген болгаш санап-даа турар.

Бистиң чуртувуска социализм тургузуушкунунуң үезинде машинажыткан улуг бүдүрүлге тургустунган, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң өзүлдезин болгаш ажылчы чоннарның амыдырал деңнелин чайгылыш чокка бедидерин хандырган турган. 1958 чылда үлетүрүнүң ниити продукциязы, 1913 чылдыңга деңнээрге ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыларның боттуг орулгалары 1958 чылда барык ийи катап, бир ажылдап турар кижиге онаарга тараачыннарның боттуг орулгалары—2 катаптан ажыг болган.

Чоннуң кижи бүрүзүнге онааштыр улустуң хереглелиниң чүүлдерин бүдүрери дыка өскен. Чижээ, 1958 чылда чоннуң кижи бүрүзүнге хөвең-саазын кылыглыг пестер 28,7 метр, торгу пестер 29,4 метр, үк кылыглар 4,4 эш, идиктер 1,7 эш, хоюг чигир 26,7 килограмм, сүт 289 килограмм, куш чүүргазы 116,3 борбак болгаш ооң-даа өске чүүлдер онзажып турган.

Ынчалза-даа бүгү совет кижилерни аъш-чем-биле, идик-хен-биле болгаш өске-даа хереглел чүүлдери-биле долу хандырарына бүдүрүлгениң чедип алдынган деңнели ам-даа чедишпес. А ол чокка коммунизмче шилчилге болдунмас.

«Ам үеде бистиң чуртувуска кол практиктиг сорулга болза коммунистиг ниитилелдің материал-техниктиг баазазын тургузары, социалистиг бүдүрүкчү күштерниң чаа күүлүг көдүрлүүшкүнү болур»— деп, СЭКП-ниң XXI съездизинге илеткелинге эш Н. С. Хрущев чугаалаан. Эң сайзырангай капиталистиг чурттарның бүдүрүлге деңнелиниң ажыл, капитализм үезинге бодаарга бүдүрүкчүлүүн хандырар болзувуеса, чүгле ынчаарда кижилериниң өзүп турар хереглелдерин хандырарына, оларның бүгү талалыг хөгжүдезинге өргежок чугула материалдыг болгаш культуралыг чаагай чүүлдериниң эдбекшилиги тургузуп шыдаар бис.

Ажыл-агый тургузуушкунунуң талазы-биле партияның салганы улуг чаагай сорулгалар бистиң чуртувустуң экономиктиг хөгжүдезиниң бүгү эрткен үеде чедип алган чедишкиннериниге даянып турар. Моон мурнунда улус ажыл-агыйының планнарын амыдыралга боттандырып турган, Коммунистиг партия болгаш бүгү совет улус социализминиң күчүлүг материалдыг баазазын тургузар, улус ажыл-агыйының бүгү адырларының техниктиг реконструкциязын доозар, социалистиг экономиканы ниити көдүрер сорулганы шиитпирлээн. 1959—1965 чылдарда чеди чыл планында коммунизмниң материал-техниктиг баазазын чуртка тургузарынче шиитпирлиг базымны кылыр сорулганы шуут салып турар.

Партияның XXI съездилиге Н. С. Хрущевтүң илеткелинде көргүскени-биле алырга, ындыг баазаны тургузары дээрге, хамыктың мурнунда амгы үениң бедик хөгжүлделиг индустриялыг болуру, чуртту бүрүн электрижидери, үлетүрүүн болгаш көдээ ажыл-агыйының бүгү адырларынга эртем-техниктиг дешилге, бүгү бүдүрүлге чорудулгаларын комплексилиг механизастаары болгаш автоматчыдары, энергияның чаа дөстерин, бойдустуң байлак курлавырларын, чаа синтетиктиг болгаш өске-даа материалдарны бүгү хемчег-биле ажыглаары, бүгү ажылчы чоннарның культуралыг, техникалыг, эмнелгелиг болуру, чуртту бүрүн электрижидери, үлетүрүүн болгаш көдээ ажыл-агыйының бүгү адырларынга эртем-техниктиг дешилге, бүгү бүдүрүлге чорудулгаларын комплексилиг механизастаары болгаш автоматчыдары, энергияның чаа дөстерин, бойдустуң байлак курлавырларын, чаа синтетиктиг болгаш өске-даа материалдарны бүгү хемчег-биле ажыглаары, бүгү ажылчы чоннарның культуралыг, техникалыг, эмнелгелиг болуру, чуртту бүрүн электрижидери, үлетүрүүн болгаш көдээ ажыл-агыйының бүгү адырларынга эртем-техниктиг дешилге, бүгү бүдүрүлге чорудулгаларын комплексилиг механизастаары болгаш автоматчыдары, энергияның чаа дөстерин, бойдустуң байлак курлавырларын, чаа синтетиктиг болгаш өске-даа материалдарны бүгү хемчег-биле ажыглаары, бүгү ажылчы чоннарның

дидери, бүдүрүлгени организастаарын улам ынай өкижидери болгаш күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидери болур.

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынга үе негеттинер. Коммунистиг ниитилелдің материал-техниктиг баазазын тургузарынга чеди чыл планының күүселдези шиитпирлиг рольду ойнаар. Чеди чылдың дургузунда социалистиг бүдүрүлгениң күчүлүг хөгжүлдезин хандырарда, коммунизмниң дээди чадазынче бистиң чуртувустуң улам ынай дүрген бурунгаарлаарынга быжыг фундамент болур адырларның күчүлүг хөгжүлдезин хандырган турар.

Чуруттуң улус ажыл-агыйының бүгү адырларында доктаамал немей чаартынып турар социалистиг бүдүрүлгениң дүрген темпилерин болгаш шаанда турбаан эң улуг хемчээлин чеди чыл планының талазы-биле контроль чурагайларда көрүп турар. «Совет Эвилелинде коммунистиг тургузуушкуннуң телевиленнинин турар программазы, экономиканың, культураның болгаш улустуң чаагай байдалын чаа күчүлүг көдүрериниң программазы бодунуң кайгамчык улуг хемчээлиниң талазы-биле төөгүде бодунга деңнежир чүве чок болуп турар» деп, СЭКП-ниң XXI съездизиниң резолюциязында айтып турар.

Капитал салышкыннарның хемчээли болгаш үлетүр продукциязының бүдүрүлгези Совет эрге-чагырганың бүгү өткен чылдарында чогуур көргүзүлер-биле барык деңнежип турар. 1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң национал орулгазы бистиң чуруттуң сөөлгү 30 чылдарының национал орулгазының үүү-биле деңболур. Чуртта металлургия үлетүрүнүң ийи-ниче чылдарының дургузунда бараанныг демир рудазының тывыжы 88,8 миллион тонна четкен болза, ооң тывыжы чүгле чеди чылдарда барык-да 72 миллион тонна немежип көвүдээр. Нефть үлетүрүнүң турун келгениниң 100 ажыг чылдар дургузунда нефть тывыжы 113 миллион тонна четкен болза чеди чылдарда ол 127 миллион тонна немештир көвүдээр. Цемент бүдүрери 1958 чылда 33,3 миллион тонна турган болза, чеди чылдар дургузунда ону бүдүрериниң немей өзери безин 48 миллион тонна болур. 1958 чылда шой бүдүрери 39,6 миллион тонна, каңныы—54,9 миллион тонна, прокаттыы—42,9 миллион тонна четкен болза, а чеди чылдар дургузунда шойну, каңны болгаш прокатты бүдүрериниң чүгле немей өзери безин ол саннарга чоокшулажыр апаар.

Ам үеде ССРЭ-де үлетүр бүдүрүлгезиниң деңнели АКШ-тың 1940 чылда чедип алган деңнели-биле деңхире болганын санаалга көргүзүп турар. 1965 чылда бистиң чуртувус үлетүр бүдүрүлгезиниң талазы-биле АКШ-тың амгы деңнелинге чедер ужурлуг. Ынчангаш бис чеди чылдар дургузунда АКШ-ка 18 чылдар негеттинген орукту эртер ужурлуг бис. 1965 чылдың соонда беш чылдарда бис АКШ-тың он ийи чылдарда (1959—1970 чылдарда) кылыр чүүлдерин бүдүрер ужурлуг бис.

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарының чугула чүүлү болза, техниктиг дешилгени бүдүрүлге чорудулгазын комплексилиг механизастаарын болгаш автоматчыдарын, улус ажылагыйының бүгү адырларынга спецификацияны болгаш кооперастаарын хөгжүдер болгаш өскиждер чорукту, металлдың чаңгыс хемчээлге чарыгдалын өскиждир чорукту хандырар хүлээлгелиг. Металл чоңдуруп ажылдаар станоктар-биле бүдүрүлгелерни чепсеглээрде, универсалдыг станоктардан улам бүдүрүкчүлүг болгаш камналгалыг агрегаттыг болгаш тускай станоктарны бүдүрериниң дыка көвүдериниче онза кичээнгей салып турар. Бо чеди чылда машина түдүүн комплексилиг автоматчыдарын боттандырары-биле автоматтыг болгаш чартык автоматтыг 1500 чыгыы шуудулгаларны кылыры, автоматтыг программалыг арга-биле башкарып турган, металл чоңдурар станоктарны болгаш прибор тудуунга чазыг чок нарын хемчээр станоктарны калбаа-биле бүдүрерин шиңгээдип алыр чорукту хандырары-ны көрдүмген.

Дериглелерни чаартып болбаазырангайжыдары улус ажыл-агыйынга улуг ужур-дузалыг. Чеди чылдар дургузунда 400 мүн хире станоктарны чаартып дериири көрдүнген. Чаартылганың түннелинде (аная 2,8 миллиард рубль чарыгдаттынган турда) ол станоктарның бирээзинин-не бүдүрүкчүлүү ортумаа-биле чүгле 25 хуу безин өзер болза, ол чорук чеди чылдарда экономика талазы-биле 10 миллиард рубль чедир ажыкты бээр.

Күш-ажылды калбаа-биле механизастаары дээрге, социализмниң онзагай демдээ ол деп, В. И. Ленин Совет эрге-чагырганың баштайгы чылдарында-ла чугаалаан. «Капиталистиг тургузуг кижилерни албадалдыг ажылче чорудуп болур. Капиталистиг күрүнениң үезинде кижидер ыныар аштың ужурунда ажылдап чоруп турган, а социалистиг күрүнениң үезинде ол албадалдыг ажылче бис чорудуп шыдавас бис... Каа-даа хөй машиналарны ажылдадып киирер, машина техникалын болгунар-ла арга-биле калбак ажыглаарынче шилчилиг херек» (В. И. Ленин, Чогаалдар, том 31, арын 478). Үлетүрге, көдээ ажыл-

Эш-хуузунуң судтары кандыг болур ужурлугул

Амгы үеде чер болганда-ла: бүдүрүлгелерде, албан черлеринде, колхоотарда, бажыннар эргеледериниң чанында эш-хуузунуң судтары тургустунуп азы тыптып турар. Ындыг судтар хөй-ниитиниң коруй-чурумун үрээрлер-биле демиселдин, социалистиг ниити чурталганың хоойлуларын болгаш чурумнарын хүндүлеп көөрүнүң ёзугаар хамаатыларны кижизидериниң дээштиг чүүлү болур. СЭКП-ниң XXI съездизинге эш Н. С. Хрущев мынча дээн:

«Эш-хуузунуң судтарынче улуг кичээнгейни салза чогуур үе келген, ол эш-хуузунуң судтары колдуунда-ла янзы-бүрү хевириниң хажыдыышкыннарын сагындырарын чедип алыр сорулгалыг. Олар чүгле бүдүрүлге характерлиг айтырыгларны эвес, харын амыдырал-чурталга болгаш мораль характерлиг айтырыгларны, хөй-ниитиниң корум-чурумнарын, нормаларынын коллективтиң чамдык кежигүннериниң ойталаарын болдурган шын эвес аажычаннын фактыларын база тодарадып көөр ужурлуг».

Анаа холбаштыр эш-хуузунуң судтарының дугайында күштүг болуп турар Дүрүмнүң дугайы чүгаалаксанчыг болуп турар. Ол Дүрүм эргижирээн болгаш элээн өскерилгелер кылырын негеп турар.

Ол Дүрүмнү ёзугаар бүдүрүлгелерде болгаш албан черлеринде күштүг болуп турар эш-хуузунуң судтары чүгле күш-ажылдың сагыыга-чурумун үрээнинің дугайында херектерни көрүп болур. Бир эвес ажылчын азы албан-хаакчы кижи кандыг-бир таарышпас үүлгедиг кылып каар болза, эштери ону «хоойлу ёзугаар» судтап болбас болуп турар. Ол шын бе, янчаш? Ындыг янзылыг херектерни эш-хуузунуң судунда өске кым көөр боор?

Шынында эш-хуузунуң дыка хөй судтары чүгле күш-ажылдың сагыыга-чурумун үрээнинің дугайында херектерни эвес, харын хөй-ниитиниң болгаш социалистиг ниити чурталганың корум-чурумнарын үрээн таварылгаларда база көрүп турар. Чижээ, Москваның «Кадыр болгаш маска» деп заводунуң эш-хуузунуң судуу, алгыш-кырын кылыр болгаш каржы дээш Рыбалковага хөй-ниитиниң донгудазын чарлаан. Ол-ла суд, эзирик чорда шагдаа ажылдакчыларының түүн арганы ажылчын Донской-нуң херээн база көрген.

Эш-хуузунуң судтарының ындыг херектерни көөр моральдыг эргезинге кым-да чигзинмес. Ынчаарга, оларның ниитилериниң дээштин херекти улус судунга көрүп турганынан чамдыкта бедик болур. Ынчангаш, ындыг практиканы хоойлужудуп быжыктырар херек. Бис бодаарывыска, эш-хуузунуң судтарының дугайында чаа Дүрүм чүгле күш-ажыл чурумунуң үрекчилерин эвес, харын арагчыларны, содлачыларны, чалчыктарны, биче хулиган херек үүлгеткеннерни база судтаар эргени эш-хуузунуң судтарынга бөөр ужурлуг.

Ол ышкаш профсвиледдериниң фабрик-завод болгаш чер-чер комитеттериниң херектерни эш-хуузунуң судунуң көрүүшкүнүнге бөөр эргелин база көрее чогуур. Амгы үеде олар ындыг эрге чок болуп турар. Профсвиледдериниң комитеттери эш-хуузунуң судтарының ажылын харын удуртур ужурлуг.

Анаа холбаштыр, бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң эш-хуузунуң суду түс чер Советниң органы болур деп санап турар авторнуң февраль 28-теги «Известиядa» чарлаттынган «Эштериниң судуу» деп үүлүүде айытқан бодалыбиле чөпшээрежин шыдавас бис.

Чер-чер Советтери бүгү бүдүрүлгелерде эш-хуузунуң судтарының ажылын практика талазы-биле тодаргай удуртуп, оон контролюн боттандырар арга чок. Эш-хуузунуң судтарын чогуур Совет бодунуң эргe-чагыргазын боттандырып турар девискээриниң чону эвес, бүдүрүлгелерниң болгаш албан черлериниң коллективтеги сонгуур дээрин бажыңнарын, ол-ла уттуп болбас.

Хөй-ниитиниң корум-чурумун үрээрлерге удур демиселди калбартыры-биле эш-хуузунуң судтарын чүгле бүдүрүлгелерге болгаш албан черлеринге эвес, харын бажыңнар эргеледериниң чанынга, кедээ суурларга база тургузары чугула.

Чурталга бажыңнарының катыжышкыннарының чанында эш-хуузунуң судтарының болгаш кедээ хөй-ниити судтарының ажыл-чорудулгазын таарыштыр көрүп турар дүрүмнер 25 ажыг чылдар мурнунда хүлээп алдынган, ынчангаш дыка эргижирээн дээрен билдингир. Чаа дүрүмнерни чогаадыр болгаш хүлээп алыр херек.

Хөй-ниити судтарының көрүп болуру дыка хөй аар-саар херектерден улус судтарын хостаарының эргежок чугулазының дугайында айтырыг парлалгага удаа-дараа көдүрүлүп турган. Ол дээрге хөй нуруузунда-ла хуула бурууладыышкынар дээр (бак сөглээшкиннер, хоптаашкынар болгаш оон-да өске) херектер болуп турар. Ол херекти практика кырынга канчаар организастаары? Бистиң бодап турарывыс болза, хөй-ниитиниң судтарын 100 кижиден эвээш эвес чурттакчылыг бажыңнарга тургусса чогуур. Оон эвээш чурттакчылыг бажыңнар каттыжып ап болур.

Чурталга бажыңнарының эш-хуузунуң судтарынга биче хулиган, чижеңнээшкин, аар-саар үүлдер оорлаан, аморальдыг аажы-чаң болгаш оон-да өске үүлгедиглерниң дугайында херектерни көөрүп хүлээп болур. Бир эвес ол хажыдыышкыннарны бажында чурттап турар ажылчыннар азы албан-хаакчылар кылып каан болза, материалды бүдүрүлгениң азы албан черниң эш-хуузунуң судтарынга көөрү-биле оларның ажылдап турар черлеринче чурталга бажыңнарының эш-хуузунуң суду чорудар.

Ындыг болза-да, чурталга бажыңнарының эш-хуузунуң судтарының ажыл-чорудулгазы чүгле хөй-ниитиниң корум-чурумунга таарышпас үүлгедиглер дугайында херектерни көөрү-биле кызыгаарлаттынмас. Олар чурттакчыларның аразында үүнүп турар маргылдаларның чарыкчылары болуп, чурталга бажыңнарының иштики чурумун үрээр кижилерге хемчеглер көргүзер, бажыңнарда дузалаар оран-саваларны, ол ышкаш бажыңнар дерилгелерин (серилер, оргилар болгаш оон-да өскелерни) ажыглаарының чурумнарын доктаадыр. Олар чурттакчыларның аразынга үүнүп келир 200 рубльден хөй эвес түңге эт-хөренги маргылдаларын-да шиитпирлеп болур.

Чурталга бажыңнарының эш-хуузунуң судтарынга херектер бөөрининг эргезин бажыңның чурттакчыларынга, дузалаар комиссияларга болгаш еске-да хөй-ниити организацияларынга, а ол ышкаш, бир эвес чөрчүкчү кижи кем-буруулуг үүлгедиг кылбаан болгаш анаа хөй-ниитиниң саңдарының хемчеглерин хүлээдир чугула деп, улус судтары, прокуратура болгаш шагдаа черлери түңнелди кылган болза, ындыг эргени оларга бөөри чугула. А шак ол чурталга бажыңнарының эш-хуузунуң судтарын удуртуруп чер-чер Советтериниң күүскомнарынга хүлээдир херек.

Кедээ хөй-ниити судтарын организастаары бүдүрүлгелерге болгаш чурталга бажыңнарынга эш-хуузунуң судтарын организастаары ышкаш, база ындыг принциптерге үнделдеттинген турар. Дүрүмнү чогаадып турарының үезинде чүгле кедээнің онзагай байдалын барыдаалап көөр. Ол судтарны удуртуруп база-ла чер-чер Советтериниң күүскомнарынга хүлээдир херек.

Эш-хуузунуң судтарының кижизидикчи ролюн күштелдирер төлээде, оларның эргелерин калбартыры чугула. Сагындырыг азы хөй-ниити донгулдадан аңгыда, тодаргай шынгыы таварылгаларда (чижээ, биче хулиган херек үүлгеткенде, биче чижеңнээшкин, хоптаашкын кылганда) 100 рубльден хөй эвес хемчээлге торгаар.

Эт-хөренги характерлиг маргылдаалар болганда, докладтынган хуусаада өреги төлеттирер азы оон өске эт-хөренги хүлээлгезин күүсеттирер деп, харыылакчы кижиге хүлээдип турар шиитпир үндүрер эргени эш-хуузунуң судтарынга бөөри чугула.

Сонуургалдыг кижилер күүседир хуудусту бөөр дугайында улус судунга билдириишкин киирип, дилег кылыр эргелиг турар. Торган «шиттирген» кижи эш-хуузунуң судунуң шиитпирин улус судунга хомудан киирер эргени база көөр дээрзи билдингир. Улус судунуң талазындан ындыг контрольду чорудары Хоойлуну үрей берип болур арганы болдурбас.

Эш-хуузунуң судтарының ажылын эде тургузары, оларның эргелерин болгаш хүлээлгелерин шын тодарадыры болза, хөй-ниитиниң корум-чурумун быжыглаарынга, ажылчы чоннуң коммунистиг кижизидилгезинге оон өрөөн күштелдиреринге идиг болур.

В. ПОКРОВСКИЙ,
РСФСР-ниң Дээди судунуң кежигүнү.

Е. ГЕРШАНОВ,
Юритик эртемнериниң кандидады.

Украин ССР. Сталин областың партия организациялары СЭКП-ниң XXI съездизинниң шиитпирдерин пропагандалаарынга улуг ажылдарны чорудуп турар. Политчырыдыышкын кабинеттеринде, клубтарда, кызыл булуңнарда ханда солуннарны үнүрүп, чеди чыл планының баш бурунгаар көрүп, каникулдарда-ла улуг ажылдарының дугайын чугаалап турар диаграммаларны, көргүзүг делгилирлерни тургускулаан.

Чурукта: Больше-Новосельковск районнуң Ленин аттыг колхозунуң агитаторлары-биле пропагандист А. Х. Атамановтуң (ортузунда) Украинаның чеди чылда экономиктиг хөгжүлдезиниң дугайында беседа кылып турары.

Фото **С. Гендельманныы.**
СЭТА-ның фотохрониказы.

ЧЕР БОЛГАНДАН

ОЛАР ТРАКТОРИСТЕР БОЛГАННАР

Суг-Хөл районнуң Суг-Аксы ортумак школаның 9 болгаш 10 классларының өөреникчилери машина хөрээ өөренирин практиктиг кичээлдер-биле ханы холбаштырганнар. Ылаңгыя часкы дыштанылганың он хонуунда олар практиктиг ажылдарны улам күштелдиргениниң түңнелинде чоокта чаа 13 оолдар тракторист болурунуң экзаменин чедишкининг дужаганнар. Бо тускай эртемни чедип алырынга оларга МТС-тиң улуг механиги Д. Стахурлов биле школада машина хөрээ өөренириниң башкызы Н. Н. Кубасова улуг дузаны чедиргеннер.

Е. КЫДАЙ.

120 КУБОМЕТР

Эрзин районнуң Мөрен чеди чыл школазының үстүү классларының 18 өөреникчилери боттарының күжү-биле келир өөредилге чылында одаар 120 кубометр ыяшты белеткеп алганнар.

А. МОҢ.

* * *

АДА-ИЕЛЕРГЕ КОНЦЕРТ

Ол-ла районнуң Бай-Даг ортумак школазының өөреникчилериниң уран-чүүл бөлүгү чоокта чаа тускай концерти белеткээн, ада-иелерге көргүскеннер. Анаа талантылыг бичии уруглар ырлажып, танцылап, хөгжүмнеп, сценага улаштыр-улаштыр үүнүп каап-ле турганнар. Ылаңгыя хөйден «Колхозчу мен» деп ырны ырлааны, танцычыларның «Чечек», «Декей-оо» деп танцыларны ойнаанны көрүкчүлерниң улуг сонуургалын болдурган.

В. ДОЙБАА.

Редакцияга ЧАГААЛАР

Культурлуг амыдыралче кичээнгей салыр

Болхозчу араттарның культурлуг деннелин бедидер дугайында СЭКП Тыва обкомунуң V пленумунуң шиитпирлери амыдырал кырынга боттанып, областың ажылчы чону ол чугула шиитпирни күүседири дээш кидин түлүк ажылдап турар.

Бай-Тайга районнуң «Найырал» колхозунда культура амыдыралынга хамаарышкан чамдык айтырыгларже шуут-ла кичээнгей салбастаан. Колхоз төвүнге электростанцияны тудуп тургузар дугайында эрткен чылдың чазынында-ла сельэлектро чери-биле кереге чардынган болгай. Ынчалза-да ол чер колхозтуң талазындан чагылар олуртур онгарларны каспайн турар-дыр деп чылдагаан тып алгаш, станция тудуушкунун шуут соксап каан. Бо талазы-биле колхоз баштаар чери, сельэлектро чери кайызы-даа бүрүлүг.

Болхозка кедээ клубтун тудуу 1957 чылда-ла доозулган. Ол бажың мынчага чедир крышаттынмаан, долгандыр херим база чок, иштинде туйбу печкалар безин салдынмаан, чугайлаттынмаан, сцоналарының шили буступ үрелген хевээр турар. Иштики дерилгезиниң дугайын чугаалаан-даа херек чок. Бо кыжын оон иштинге от белги салдынмаан, клубтуң эргелекчизи-даа, ажылдакчылары-даа чок кыштаан. Оон уламындан колхозта кино үнмейн турар, уран-чүүл бөлүгүнери ажылдавастай берген.

Оон аңгыда бистиң колхозта ниитиниң чунар бажыңы бар. Анда хереглээр одаар ыяш үзүлгениинден, ону изидерин харыылаар кижи чок болганындан ажылдавайн турар.

Ие хөрөөженнерни колхоз бүдүрүлгезинге идепкейлиг киириштирер төлөөде уруглар яслизин база садын ажыдары чугула дээрзин бистиң колхозтуң баштаар чери өөренип көрбейн, олче кичээнгейни салбайн турар.

Колхозчуларның чурттап турар бажыңнарының улуг кезин крыша, кладовка чок, плита салып, чугайлаарын олар күзеп турза-да чугай, түүнөу бүдүрүлгеги колхозта организастаттынмаан. Ол ышкаш суурнуң иштинде ногаанчыдылга ажылы четпес чорун турар, кудуктар, арыгланыр бажыңнар ам-даа эвээш. Колхозчуларның хууда ногаа тарылгазын чорудар, малгаштыг черлерни курдаңгы талазы-биле база хемчеглерни алыры чугула.

Бистиң «Найырал» колхоз организас-тургузуг болгаш экономика талазы-биле районда шыырак колхозтарның санында кирип турар. Ынчалза-да культурлуг амыдыралды улам эжиждер талазы-биле ажылда хожудаашкындан дарый уштунар херек.

Х. БЕГЗИ.

Чүрек саргып кээр

Каа-Хемде «Бурунгаар» колхозтуң төп шаңынга келгеш, кижи кайгай-ла бөөр. Тараа-ла тараа. Шаңның шөлү улуг-даа чер, ынчалзажок ында адыш ооу хире хостуг чер чок. Шаңның шөлүнде ажылдап-даа турар кижилер, ону таварып эрткеннер-даа ында төктүп чайлып чыдар алдын чемниг кызыл-тасты ыяавыла сүзүп эртер, хомуданчыын канчаар ону, чүрек саргып кээр. Харга-дошка, суг-га, малгашка, довуракка холушкан тараанны базааргa, «кагжырт-даа», «чыйт-даа» дээр, каш янзы шимээргээр, ол шимээнни сактырга, тараанны хомудан алгарын чыткаа-ны ышкаш сагындырар.

Бир эвес бүгү шаңның девискээрин, сушилканың ол-бо талазын долгандыр төгүлген тараанны бөлөр болза, та чеже тонна, ону чангыс анмаарга, харын ийиге-даа сыныр-рар ужур чок. Ол төктүп чайлып чыдар тарааның кыры-биле колхоз даргазы эш Прокудин, партия организациязының секретары эш Дүкүдоол, агроном эш Кумаа, бригадирлер эштер Амыян биле Мижит-оол тараанны өөрүп, ол-ла ыяш-ла ыяш-ла ыяш

Акы-дуңма социалистиг чурттарда

БОЛГАРИЯНЫҢ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ КАДЫКШЫЛЫНЫҢ БОЛГАШ ДЫШТАНЫЛГАЗЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА

Родопгүү даг-руда бассейнинден аныяк дагжы Сабри Абдуламов санаторийге оорга үстериниң улуг аарыындан качыгдап чедип келген. Сабри шагда-ла аараан, ынчангаш кажан-бир ажылдаар боор мен дээрзинге идегелин барык оскунган чораан. Эмчилер ол аарыг кижини Кюстендильче чорутканнар. Шахтёрлар профэвилелиниң ол санаторийинге аныяк дагжыны эмчилер кичээнгейлии-биле ажаал турган. Медицина ажылдакчылары бүү-ле күженишкиннерин, билиин болгаш дуржулгаларын ооң аарыын эккиртир дээш салган. Эмчилернин ол сагыш салыышкыны, болбаазын эмнээшкин, Кюстендильдиң тергиин агаар-бойдузу болгаш аржаан суу аарыг кижиниң аныяк организминиң аар аарыгны тиилээринге дузалаан. Сабри хүн келген тудум-на улам сегип турган болгаш чангысла ай болганда санаторийге эккиреэш чана берген. А элээн болганда ол болунуң ажылдап турган рудникинге кээп, ажылдап эгелээн.

— Силерге канчаар өөрүп четиргенимни илередиримни билбес-тир мен. Шуут-ла өлгеш, диригген ышкаш болдум!—деп, Сабри санаторийже бижээн.

Улус-демократтыг күрүне ажылчы чоннуң кадыкшылының дугайында, оларның дыштанылгазының дугайында улуг сагыш салып турар. Бир эвес шаандагы, буржуазтыг Болгарияга болза, Сабри Абдуламов өлүмден чайлавас ийик. Ынчан болгар ажылчыннар курортларга халас эмнелгениң дугайында, төлевирлиг шелээ-даа дугайында билбес чораанар.

Улусчу эрге-чагырганың чылдарында Болгарияда он-он санаторийлерни болгаш дыштанылга бажыңнарын тургускан. Эрткен чылын болгар профэвилелериниң 68 санаторийлеринге болгаш 95 дыштанылга бажыңнарынга 200.000 эр, херээжен ажылчыннар дыштаннаннар. Дыштаныкчыларның саны чылдын-на улам көвүдеп турар. Чижээ, бо чылын профэвилелериниң кадыкшылыгга черлеринге 243 мүн ажыг ажылчыннар болгаш албан-хадкчылар боттарының шелээлерин эрттирер.

Болгар профэвилелери дыштанылга организастаарынга дыка хөй акша-төөренгилерни берип түрар. Ол сорулгага 1958 чылда 81 миллион лев-акшаны чарыгдаан. Ооң иштиндеп барык 14 миллион лев-акшаны чаа санаторийлер тудуушкунунга чарыгдаан.

Чаа санаторийлерни болгаш дыштанылга бажыңнарын чурттуң эң чараш черлеринде—дагларда, аржаанныг черлериниң чанында болгаш далай кыдыында тудуп тургузуп турар. Эң ылангыя Варнаның чоок кавызында, Кара далайның кыдыында санаторийлер тудуушкуну онза хөй болуп турар.

К. Николаев.

ГДР-НИҢ ОН ЧЫЛ ОЮНГА АЛДАР КЫЛДЫР

1959 чылда Герман Демократтыг Республиканың он чыл ою болур.

Герман Демократтыг Республиканың 1959 чылда улус ажыл-агыйжы кол сорулгазы—үлетпүрүүн болгаш көдээ ажыл-агыйның хөзүлдезиниң бедик темпизин хандырары, аңаа үндезилээш, чурттакчы чоннуң амыдырал деңнелин дыка бедидери болур.

Улус ажыл-агыйының 1959 чылда планының талазы-биле даалгаларны Герман Демократыг Республиканың ажылчы чоннарының идепкейлиг киржилгези-биле ажылдап кылган.

Чыл дургузунда үлетпүр продукциязы 11,1 хүү көвүдээр болгаш 65,4 миллион миллиард марка-акша болур. Үлетпүрүүн металлургия, химия, электро-техника дээн ышкаш ындыг адырлары, а ол ышкаш тулуг материалдарының бүдүрүлгези, машина тудуушкуну болгаш судно тудуушкуну онза шалыпкынылыбиле хөгжүүр. Чыл дургузунда социалистиг бүдүрүлгелерге күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү 9,6 хүү бедиир, а продукцияларның бот-үнези —4,1 хүү кудулаар.

Ол ышкаш чиик үлетпүр база-ла дүрген темпилиг хөгжүүр. Ынчангаш дүк бүдүштүг пос-таавының, дүктен болгаш кылымал торгу перлондан кылган даштыкы трикотажпостериниң бүдүрүп үндүрүүшкүү бүдүн-чартык катап көвүдээр.

Продукцияларның шынарын улам экижидер болгаш ооң ассортиментизин калбартырының сорулгазы аъш-чем үлетпүрүүнүң мурнунда салдынган.

Чурталга тудуушкуну 1959 чылда шалыпкынчыткан темп-биле чоруттунар. Бо чылдың төнчүзүнге чедир 91.500 квартираларның тудуушкуну доостур. Бо чылын амдаа 72 мүн чаа квартираларның тудуушкуну база эгелээр. Чурттакчы чоннуң культура-амыдырал болгаш медицина хандырылгазын экижидеринге улуг кичээнгейни салыр.

Көдээ ажыл-агыйның продукциялары: эътти, сүтү, саржагны, күш чуургазын болгаш дириг амытаннар үстерин бүдүрүп үндүрериниң көвүдеримни 1959 чылдың планында баш улур көрген.

Даштыкы садыгның ниити саарылгазы эрткен чылга деңнээрге, ооң 10,7 хүү өзер. Ол ышкаш социалистиг чурттар-биле болгаш чоокта чаа империалистиг мөлчүгделген хосталган чурттар-биле садыглажыышкынны калбартыр. Ол чурттарже демир болбаазырадыр, химия болгаш даг үлетпүрлериниң продукцияларын сөөртүү үндүрери дыка улгадыр.

1959 чылда чурттакчы чоннуң аъш-чем болгаш үлетпүр бараанныры-биле хандырарын дыка экижидер. Республиканың чурттакчыларынга барааннарны 1958 чылдаазындан 11 хүү хөйнү садар.

Герман Демократтыг Республиканың он чыл оюнга алдар болдурган социалистиг чарышка улам-на чаа-чаа бүдүрүлгелер коллективтери киржип турар апарган. Герман Демократтыг Республиканың ажылчы чоннарының ортузунда үлетпүрүүн бүү-ле адырларында эртем-техникиг депшилге дээш чаа шимчээшкин тывылган. Герман Демократтыг Республиканың аныяктары социалистиг күш-ажылдың бригадалары деп ададыр эрге дээш шимчээшкининиң эгелекчилери болганнар. Демократтыг Германияның национал фронтузунуң национал төвүлели болгаш Герман Демократтыг Республиканың чаза ГДР-ниң он чыл оюнга алдар болдурган чарышты улам-на калбартырынче ажылчы чоннарны кыйгырган.

Ол чарыштың үезинде дыка хөй бүдүрүлге черлериниң коллективтери улуг күш-ажылчы чедиишкиннерни чедип алган.

Вл. Иванов.

БЕРЛИН.

НАЙЫРАЛДЫГ ХАРЫЛЗААЛАР

Тирананың мырынай төвүнде, Лабиноти кудумчузунуң чанында хоочун парк кыдыында демир херимниг ийи каът бажың бар. Ооң мурнубу ханазында «Албанияның ССРЭ-биле найыралының ниитилели» деп бөдүүн бижимел бар. Аңаа кежээнин-не Сталин аттыг комбинаттың пос-таавычыларын болгаш демир болбаазырадыр заводтуң ажылчыннарын, чогаалчыларны, улустуң болгаш опера театрларының артистерин, эмчилерни болгаш өске-даа хамаатыларны үргүлчү көрүп болур.

Күрүне университединиң төөгүдүл салбырының бир бөлүк студентилери библиотекаже бар чорааннар Олар, Албанияның ССРЭ-биле найырал ниитилелиниң библиотеказынга баргаш, орус болгаш совет чогаалчыларның чогаалдары-биле таныжар дээш келгеннер.

Ниитилел бажыңына бичии пионерлер чедип келгеш, боттарының москвачы өөнүктеринге чоруулар чагаазын орус дыл кырынга бижииринге дузалажырын дилээннер.

Шкодериниң автопарыгының чолаачызы, Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры Джель Якупи совет автомашина чолаачызы кижи-биле таныштырарын ниитилеледен дилеп келген. Аңаа барганнар боттарының күзелдериниң ацгыда, ында совет болгаш албани чурукчуларның ажылдарының делгелгезин-даа көрүп болурлар.

Ниитилелдиң чиңгине секретары Нашо Натанаилиден мынча деп айтырдывыс:

— Силерге үргүлчү-ле мынча хөй кижи кээп турар бе?

— Ынчанмайн канчаар, биске янзы-бүрү профессиялыг кижилер янзы-бүрү ажыл-херек ужурундан кээп турарлар — деп, Натанаили чоргаарланып харылады. Аңаа улаштыр Натанаилиниң чугаалааны болза:

— Бистиң кижилер-биле маңаа таныжып чугаалажыр болзуңарза, Совет Эвилелин кайы хире улуг хүндүткеп көрүп турарын билип алыр силер. Бистиң 1945 чылдың төнчүзүнде организастаттынган Албанияның ССРЭ-биле найыралдың ниитилели болза бистиң ажылчы чоннарывыстың эң-не ынак болгаш массалыг организациязы апарган. Ооң ажылы улуг чедиишкинниг чоруп турар. Эң ылаңгыя 1958 чылда албани-совет найыралдың айынга албани улус улуг сорук киришкин-биле киришкеннер. Олар ынчан Албанияда ажылдап, заводтар тударынга, малгаш курганнарынга болгаш чер иштиниң байлактарын тыварынга дузалап турар совет тускай эртемниглер-биле ужуражып, үнелиг сүмелерни ап турганнар.

Ол айга совет төлээлериниң киришкени болгаш алдарлыг уран коллективи—«Берёзканың» көргүскен оюннары чонга улуг өөрүшкүлүг болган.

— Эрткен чылын албани ажылчыннар болгаш тараачыннар ССРЭ-де коммунизм тургузукчуларының ажыл-амыдыралы-биле улам ханы танышканнар. 1958 чылда бистиң ниитилел болгаш ооң салбырлары Совет Эвилелинге холбаштырган 20 мүн беседаларны кылып, 6,5 мүн фото-делгелгелерни организастаан—деп, Натанаили уламчылап чугаалай-дыр.—Совет чаартыкчыларының аргаларын ажыглап турар чүс-чүс бригадаларны чуртта тургускан.

Эрткен чылдың чайынында бистиң чурттуң чамдык районнарынга бир дугаарында эрттирген совет колхозтар неделязынга албани тараачыннар улуг сонуургалдыг киришкеннер. Ынчан Совет Эвилелинге чораан келген тускай эртемниглериниң, колхоз шелериниң болгаш мал ажылының сураглыг совет мастерлериниң дугайында дыка хөй түүлдерни өөренип билип алганнар.

Мүн-мүн албани ажылчыннар болгаш тараачыннар, башкылар, культураның болгаш эртемниң ажылдакчылары Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары-биле доктаамал чагаалажып, олардан улуг өөредилгени ап турарлар. Оларның чагааларынга совет кижилер улуг күзел-биле харылап турар.

Албани улус орус дылды өөренириниге улуг күзелдиг. Ынчангаш дыка хөй черлерде оларга дузалаар курстарны болгаш школаларны тургускан.

Натанаили чугаазын доозарда мынча дээн:

— Амгы үеде Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының төөгүлүг XXI съездизиниң материалдарын албани ажылчы чоннарга ханызыбиле тайылбырлап өөредириниң улуг сорулгазы ниитилелдиң мурнунда туруп турар. Ынчангаш бистиң ниитилел совет улустуң улуг ажыл-херектерин болгаш оларның кайгамчыктыг перспективаларын көргүзүп турар фото-делгелгелерни темалар аайы-биле белеткээн. Бистер албани-совет найыралдың айынга болгаш ниитилелдиң сентябрь айда болур съездизинге белеткел ажылдарын эгелээн бис.

И. Харитонов.

ТИРАНА.

Германияның Федеративтиг Республиказы. «Шериг албанынга удурларның Интернационалы» деп организация Дортмундуда Бракель аэродромунга англи атомнуг-ракеталыг шериг кезээн тургузарынга удур удурланыышкынның чыскаалын чоруткан.

Чыскаал соолунде ооң киржикчилериниң бөлүү боттарының удурланыышкының илередир дээш англи шериг албаныларының чурттап турар черинге чеде бергеннер.

Чурукта: Чыскаалганнар «атомнуг чепсекти ажыглаарын кандыг-даа сорулга шынзыктырбайн турар» деп плакады-биле.

ДПА агентилелиниң фотозу.

КУР-нуң чаа металлургия төвүнүң тудуунда

ПЕКИН. (СЭТА). Терең суглуг Янцзы хемниң мурнуу эриинде улуг эвес заводтуң суурунга тургустунуп турар Мааньшаньның металлургия комбинадының ниити левири улам-на чаагайжыды белип кел чыдар.

100 мүн кижи кыдыр санаттынып турар тудугжуларның кайгамчык улуг армиязы ында 40 ажыг улуг үлетпүр бүдүрүлгелериниң: домна болгаш мартен суугуларының аларын каш конвертор болгаш прокат цехериниң, бедик бүдүрүкчүлүг ийи кокс батареяларының, үш демир рудниктериниң болгаш өскедаа үлетпүр бүдүрүлгелериниң тудуунда улуг көдүрүүшкүннүг ажылдап турар. Мааньшаньның эң чугула тудугларының аразында —Янцзы хемде улуг порт болгаш одалга-биле ажылдаар күчүлүг электростанция кирип турар.

Комбинаттың эрткен чылын эвен буруг турган тудуг шелүнде амгы үеде хоорайлар өрү сундугуп, цехтериниң корпустары бирээзинден белип үнүп турар. Пароходтар болгаш демир орук составтары шойнуп болгаш каңның аныяк, дүрген өзүп турар хоорайынче хүн бүрү ортумаа-биле 10 мүн тонна янзы-бүрү чүктерни—чиг-этти, тудуг материалдарын, машиналарны болгаш механизмнерни чедирип кээп турар. Комбинатты тургузарынга Кыдаттың ийи чүс ажыг үлетпүр бүдүрүлгелери киржип турар. Олче Совет Эвилелинден, Чехословакиядан, Румыниядан болгаш ГДР-ден агаар үрдүрер күчүлүг машиналарны, самосвалдарны, ылап хемчээр приборларны болгаш өске-даа техниканы сөөртүп кээп турар.

Чаңгыс бо чылдың дургузунда белин комбинаттың тудуу эгелээн 1953 чылдан бээрги бүү алды чылдарның дургузунда кыдыңганы ышкаш ол хире хемчээлдиг капитал ажылдарны Мааньшаньга күүседир.

Уханьның, Баотоунуң, Цзюцюаньның ам туттунуп турар комбинаттары-биле чергелештир Кыдатты индустриализастаарынга Мааньшань улуг рольдуг болур.

Кыдатта часкы хову ажылдары

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң дыннадып турарын өзүгаар алырга, чурттуң барык бүү районнарында тараа культуралары-ның тарылгалары, ооң иштинде чазын чажып тарыыр кызыл-тастың, арбайның, суланың, кукурузаның, гаолянның, чинге-тараанның болгаш техниктиг культуралар болур хөвеннин, таакпының, сое бобуларының, чер тооруунуң болгаш кунжуттуң тарылгалары кидин-түлүк чоруп турар. Мурнуу Кыдатта шелдерде ристи олурттуп турар.

Хуанхэ хемниң эриктеринде болгаш Янцзы хемдеп соңгу талаже—хөвең бүдүрүлгезиниң районнарында—улустуң коммуналары хөвен үрезиннерин тарылгага белеткеп турар. Бо чылын хөвең тарылгазының шелү 660 мүн гектар үлүүдүр, а чуртка хөвеннин ниити чыылдазын эрткен чылын 2,85 миллион мүн тонна турганынга удур 5 миллион тонна чедирери планнап турар.

Гаолянның тарылгазын Янцзы хемниң алдыы агымының унунда доосхан болгаш удавас чурттуң Соңгу-Чөөн талазынга—гаолян тарылгазының эң чугула черинге эгелээр деп турар.

Таапкы бүдүрер талазы-биле чурттуң эң чугула району болур Хенань можуда улустуң коммуналары таакпы рассадазын ийи неделының дургузунда 100 мүн гектарга олурттурунга белеткенип турар.

Францияның ажылчы чоннары эргелери дээш демисежип турар

ПАРИЖ. (СЭТА). Чурттуң мурнунда турар экономиктиг болгаш социал айтырыгларны чугаалажып көөр сорулга-биле чазактың инициативазын өзүгаар апрель 10-нуң эртенинде ында чөвүлел хурал ажыттынган. Францияның премьер-министри Дебре, чамдык министрлер, а ол ышкаш бүдүрүлге эзелериниң болгаш чамдык профэвилел организацияларының төлээлекчилери чөвүлел хуралда киржип турар. Ынчалзажок, француз ажылчы чоннарның чамдык кезиннге хамаарыштыр ылгай көргүүшкүннүң политиказын чоруттушаан, чөвүлел хуралдың эгелекчилери Францияның эң улуг профэвилел каттыжыышкыны болуп турар күш-ажылдың бүү-ниити конфедерациязының төлээлекчилеринге бо чөвүлел хуралга киржир арганы бербээннер.

Парижтиң чамдык солуннарының хайгааракчыларының бодалын өзүгаар алырга, бүдүрүлге эзлери-биле болгаш профэвилелдери-биле чазактың чугаалажыышкыннары боттарының эргелерин камгалаар дээш ажылчы чоннарның ажыл соксадыышкыныг шимчээшкининиң өзүлдези-биле тодаргайлаттынган, чуртта байдалдың нарыыдаашкыны-биле болдунган.

«Пари-журналь» солуннуң сөстери-биле алырга, премьер-министр Дебре бо чөвүлел хуралга «бүдүрүлге эзлерин болгаш ажылчыннарны оожургадырын оралдажыр».

Парлалга дыңнадыгларындан илереп турарын өзүгаар алырга, француз ажылчы чоннар боттарының материалдыг байдалын экижидер дээш ажыл соксадыышкыныг шудургу демиселди үргүлчүлевишаан.

Парижке май 1-ниң чыскаалын эрттирерин хоругдаан

ПАРИЖ. (СЭТА). Ажылчы чоннарның май 1-деги чаңчыл болган чыскаалын Парижке эрттирерин француз чазак хоругдаан.

Чазактың дужаалы француз ажылчы чоннарның киленнээшкинин хайныктырган деп «Юманите» солун бижээн. Париж районнуң ажылчыннары болгаш албан-хаакчылары база оларның профэвилел организациялары май бирниң байырладын шуут бүдүрүлгелерге, мастерскияларга, тудугларга болгаш албан черлеринге демдеглээрин шиитпирлээн.

Парижтиң профэвилелдериниң күш-ажылдың бүү-ниити конфедерациязында кирип турар каттыжыышкын чериниң удуртулгазы медеглел чарлаан, «экономиктиг болгаш социал негелделериниң лозунгу-биле чыскаал организастаар дугайында ажылчы чоннарның эргелериниче халдап турар чорукка» шиитпирлиг удурланыышкынын айыткан.

Азияда дүшкүүрлүг чоруктуң чидигленишкининге удур

ЛОНДОН. (СЭТА). Даштыкы агентилел черлериниң дыңнадып турарын өзүгаар алырга, Мурнуу-Чөөн Азияның шериг блогу болур СЕАТО-нуң чөвүлелиниң сессиязы чаа Зеландияның найысылалы Веллингтонда доозулган. АКШ-тың контролюнда турар СЕАТО-нуң Чөвүлелиниң үш хүн үргүлчүлээн чажыт чөвүлел хуралдары чоруп турда Азияга дүшкүүрлүг чорукту, Мурнуу-Чөөн Азияның улустарының иштики херектеринге холгаарлаашкынны дагын чидиглендирер база улустуң национал хамаарышпас чорук болгаш нейтралитет дээш шимчээшкинин базар сорулга-биле СЕАТО-ну кол агрессчи блок—НАТО-нуң шуут-ла кожундаа болдурарының планнарын бадылаан деп чүве чарлаттынган түңнел дыңнадыгдан илереп турар.

Мурнуу-Чөөн Азияның нейтралдыг чурттарын улам ыңай коргудар сорулга-биле СЕАТО-нуң Чөвүлелиниң чөвүлел хуралының хагдыныышкынын Мурнуу-Кыдат далайга СЕАТО блогунуң эң улуг шериг-далай өөредилгелерин—«Далай демонун» эгелээр чорукту капсырлаштырганы билдингир аварган.

Америк империалистериниң болгаш чаа дайынга белеткел талазыбиле оларның өмзержикчилериниң өнчүк-чөңгөлиг чимзенишкиннерин дувураэзин-биле хайгаарап келген Азияның тайбынга ынакшылдыг улустары СЕАТО-нуң агрессчи блогун дужуреринде болгаш Азияда бүү даштыкы шериг базаларын узуткаарын шиитпирлиг негеп турар. Азияга тайбыңны камгалаары болгаш быжыглаары ол черге атомнуг чепсектен хостуг тайбың зонаын тургузарының аргазы-биле, коллективтиг айыл чок чоруктуң системазын тургузарының аргазы-биле харын өзүлүг хандыртынган турун болур дээрзинге олар бүзүреп турар.

„Домбулуг кыс“

КИНО

Улуг испан чогаалчы Лопе де Веганың «Танцылар башкызы» деп чогаалын кинога дужүрүп каалган мооң мурнунда көрүкчүлер сонуургган көөр аргалыг болганнар. Ол-ла чогаалчының бижээни «Домбулуг кыс» деп шиини ол-ла ат-биле кино-чурук кылдыр үндүрген, ону ам удавас бистиң областың кинотеатрларынга, культура бажыңнарынга болгаш клубтарынга көргүзүп эгелээр.

Биске бо кино-чурук болза, бир талазында, ол улуг чогаалчының чогаал ажылы-биле, ийи талазында, ооң чурттап турган үези-биле таныжып болур дугайында биске ажыктыг болуп турар. «Домбулуг кыс» деп чогаалды кижилериниң социал талазы-биле деңнээрге чоруунга удурланып, бодунуң үезиниң мурнакчы, гуманистиг идеязын Лопе де Вега эдерип турар. Ооң бүү чогаал ажылы феодализмге удур чоннуң шимчээшкини-биле холбаалыг турган болгаш ону М. Горький улуг чечен чогаалдың чогаадыкчызы кижи деп адааны таварылга эвес.

«Домбулуг кыста» херээженнериниң ден өрелиг эвес чоруунга удурланып турар болгаш сеткил бодалдың хостуун, шелээнин кедурүп турар.

Боду чараш болгаш кайгамчыктыг ырлаар, сеткили чымчак болгаш хайныышкынныг, кижини Кордильер дагларының баштарында меңгилер дег эскеттирип келир—Марияны канчан магадавас боор. Ол уругнуң дугайында бүү Испания чугаалажып турар. Ол уругну кадай кылып алымза деп бодаваас өр кижи-даа кайын тыптыр.

Бүү Испанияга бир-ле дыңнадыг дыңзыг хаттан-даа дүргени-биле тарай берген... Ол үүл дээрге, Марияны дээрги Дьего кадай кылыр деп кудалаан, ынчалза-даа ол дээрги Марияның ачазын—Бернардону дорамчылап, ооң чаагынче дажыыткан. Мария бодунуң ачазының базындырганының дугайында өөзүн пегеп алырын күзеп турар болгаш боду акызының хевин кедип алгаш, селеме ап алгаш, дээрги Дьегога чеде берип, ол шагның чурумун өзүгаар селеме-биле тулчуулу деп кыйгырар. Тулчуп эгелээн, дээрги Дьегону Мария тиилеп каар.

Ынчалза-даа ол үеде селеме-биле ынчаар тулчуруун хоругдап каан турган. Ынчангаш Марияны чүү манап турарыл, аңаа кандыг кеземе көргүзерил? Ол бүү хаандан хамааржыр. Ол аразында Мария чиде берген, ону дээрги Хуан айылдан чажырып алгаш баргал, ынныг болганла шаажылаар-даа, өршээл көргүзер-даа дээрге, бурулуг кижи тывылбаан.

Кезек болганда, Мадриттиң суг узуп алыр дамырактарының биреэзинге домбу туткан уруг тыптып келген. Ооң адын Исабель дээр, ооң ырлаары кижилериниң сеткилин хайындырып, чүректерин тиккилеп келир. Исабель кайгамчыктыгла! Делегейниң бүү херээженнериниң чаражын болгаш аянымын Исабельде чыып каан чүве дег сагындырар. Мадриттиң эң-не омак болган шыырак кижизи дээрги Хуан демги Исабельге ынакшыг берген болгаш ол дээш угаанын ышкынгы дег чоруп турар.

Ынчаарга боду чоргаар Исабель дээрги Хуанга база ынакшыг берген болза-даа оозун кымга-даа биилдирбээн болгаш сөглевээн. Хуанны суглаар черге ол манап тургулаан, ооң дугайында Исабельдиң ырлары ак-көк дээрлеп куттулуп чоруп турган. Ол хирезинде-ле Хуан кеспүп келирге, Исабель олче көрбеседаа.

Бир-ле катап дээрги Хуан бодунуң төрелиниң душтуунга—дээрги Аннага чедип келгеш, бодунуң херээн чугаалажып ап тура, ол үеним чанчылын өзүгаар Анананы ол ошкап турган өйүнге Исабель таваржы бергеш, ам кээп Хуанга ынаан илеретириптер, үүл дээрге аңаа Исабельдиң карактары ынакшыл-биле болгаш сеткил ундаран хайныышкын-биле бүргеттинген турган.

Хуанга Исабель ынак. Хуан ол дугайын ам билир. Исабель дээрге домбу туткан чалча уруг-дур, а ооң боду—ызыгуурлан. Ынчалза-даа ол хамаан эвес, Исабель-биле ол чурттаар ужурлуг.

Ооң-биле кады хаанның дужаалын өзүгаар бүү Испанияга Бернардонуң уруу Марияны дилеп чоруп турган, чүге дээрге ол уруг селеме-биле тулчуушкунга дээрги Дьегону өлүрүп каан болгай. Ынчалза-даа хаан ол уругга кеземче көргүспес деп шиитпирлээн, чүге дээрге, бир талазында, ачазының алдарын ол камгалап турган, ийи талазында, тулчуушкун болган төлээде ол уруг боду-даа өлүрүп каан болур турган.

Ынчаарга Хуан хамыкты мурнай, мээн ынагым, домбу туткан уруг—Исабель дээрге ачазының алдарын камгалаан Мария ол-дур дээрзин билип каапкан.

Адактың сөөлүнде Хуан биле Мария өгленип алыр, ол дугайында оларны хаан бадыткап берген. Олар аас-кежиктиг чурттап чоруй барганнар. Бо кино-чурук мындыг янзы доостур. Мында хаанны чүге шиитпирлекчи кылдыр көрүп турар чүвел деп көрүкчүлер айтырып болур. Ол дээрге Лопе де Веганың үезинге хамааржыр-дыр. Ол бодунуң чогаалдарынга феодалдарга удур тараачыннарны камгалап турган болза-даа, феодалдарның өзу-дүрүм чок аажылалдарын буруу шаап турган болза-даа, ол бүүгүе удур быжыг хаан эрге-чагырганы-биле демисежип болур деп ол шын эвес билип турган. Ол дээрге ооң политика талазы-биле кызыызын чугаалап турар.

Бо кино-чурукту орус дыл кырынче Москвада М. Горький аттыг киностудия шилчиткен.

С. САЛЧАК.

Совет спортчулар—«Юманитениң» чарыжының тиилекчилери

ПАРИЖ. (СЭТА). Апрель 5-те Венсен аргазынга «Юманите» солунуун чорутканы улустар аразының маргылдаазының түңнелдерин кылган. Ниити бир дугаар черни совет спортчулар эзлээн, оларга Огост Делон аттыг шаналды тывыскан. Францияны фашистер эжелеп турганының чылдарында фашистерниң хилинчектеп өлүүгени, «Күш-ажылдың спорт болгаш гимнастика федерациязының» чиңгине секретарынга турасказал кылдыр ол шаналды моон мурнунда доктаатган.

Эр кижилериниң талазы-биле командаларга бирги черни польша спортчулар эзлээннер, оларга Знаменский акылышкылар аттыг шаналды тывыскан.

Редакторнуң ораланчызы Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНДА

деп кинону көрүңер.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кулумчузу, бажың № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнуң 3 — 62, редакторнуң ораланчызының, партийжи амыдырал киллизиниң 3 — 88, харыысалгалыг секретарының, культура болгаш амыдырал киллизиниң 4 — 98, иштики информация пропаганда, үлетпүр болгаш транспорт, көдээ ажыл-агый киллистериниң 3 — 68, чагаа киллизиниң база бухгалтериянның 3 — 65.

ТС—00728. Чагыг № 1091. Культура өргелелиниң типографиязы.